

самостійно або спільно з іншими органами, виконують завдання щодо зміцнення професійних стандартів та у справах захисту незалежності та інтересів адвокатів.

Хоча ці рекомендації не мають обов'язкового характеру, вони визначають принципи, які всі держави-учасники повинні «поважати і враховувати ... в рамках національного законодавства і практики».

Україна отримала статус країни-спостерігача в Раді адвокатури та юридичних товариств Європи та представлена Спілкою адвокатів України. Відповідно до Статуту головною метою Ради є представлення адвокатів і юридичних товариств перед колективними суб'єктами (тобто Європейським Союзом, Європейським Економічним Простором і Швейцарською Конфедерацією) або пов'язаними з ними, або членами спостерігачами, з усіх питань, що становлять взаємний інтерес, що стосуються здійснення професії адвоката, вдосконалення законодавства і практики, спрямовані на здійснення верховенства права і правосуддя (ст. 1). Він є офіційним представником адвокатів і юридичних товариств, які становлять близько одного млн європейських юристів.

Отже, в сучасних умовах завдяки прийняттю цілого ряду нормативно-правових актів, зокрема Закону «Про адвокатуру та адвокатську діяльність» та Закону «Про безоплатну правову допомогу», розроблені основні принципи і норми, що формують міжнародно-правові принципи і стандарти в сфері прав і свобод людини і громадянина в Україні.

**Іванова Д.Р.**

*студентка 5-го курсу факультету адвокатури  
Національного університету «Одеська юридична академія»*

### **ОСОБЛИВОСТІ ОБЧИСЛЕННЯ ГОНОРАРУ АДВОКАТА В УКРАЇНІ: ВИКОРИСТАННЯ МІЖНАРОДНОГО ДОСВІДУ**

Оплата юридичної допомоги, яка надається адвокатами, це одна з найбільш складних та дискусійних проблем в організації сучасної адвокатури. Кошти, що адвокат отримує за свою роботу, традиційно іменуються «гонораром». Саме слово «гонорар» було введено давньоримськими юристами для того, щоб якось відділити винагороду, отримувану юристом, від платні, яка сплачується за роботу іншим найманим працівникам. Гонорар має являти собою добровільний подарунок клієнта адвокату за надані послуги, своєрідна подяка за допомогу.

Сформувався дві діаметрально протилежні позиції щодо даного питання. Прибічники першої вважають, що адвокатура – це таке ремесло, як усі інші, а тому адвокат має заробляти гроші так само, як і представники іншої професії. Прибічники другої позиції наполягають на тому, що адвокат має бути безкорисливим, оскільки його діяльність має стосунок до права, правосуддя, а гроші тут ні до чого, і що це мовляв, є запорукою його незалежності. Хоча юридична допомога має бути доступною населенню, цілком виправданою є зацікавленість адвоката в тому, щоб гонорар відповідав кількості на якості витраченої ним праці і сплачувався у спосіб, який не принижує його гідність (Головань І.В. Бізнес-адвокатура в Україні. – Донецьк. ТОВ «Юго-Восток, Лтд», 2004, – 127с.).

Відповідно до статті 30 Закону України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність від 05.07.2012 р., гонорар є формою винагороди адвоката за здійснення захисту, представництва та надання інших видів правової допомоги клієнту. Порядок обчислення гонорару (фіксований розмір, погодинна оплата), підстави для зміни розміру гонорару, порядок його сплати, умови повернення тощо визначаються в договорі про надання правової допомоги. Тобто розмір плати встановлюється у договірному порядку між клієнтом та адвокатом (адвокатським бюро, адвокатським об'єднанням).

Якщо спробувати класифікувати форми обчислення гонорару адвоката, то вони будуть такими :

- фіксована «такса» – сплачується одноразово, що дає змогу клієнтам повністю спланувати витрати;
- фіксована, поетапна «такса» – оплачується щотижня, щомісяця, щокварталу, поетапно тощо, що також дає змогу клієнтам планувати витрати;
- погодинна оплата – облік витраченого часу, заснований на погодинних ставках;

- «такса» + час + ступінь складності проблеми – враховується новизна правових питань, що стосується доручення клієнта та відповідна науково-теоретична підготовка;
- «Відсоток» («гонорар за успіх») – оплата за кінцевим результатом визначається у відсотках від стягнутої суми.

Фактори, що повинні братися до уваги при визначенні обґрунтованого розміру гонорару, включають в себе:

1. обсяг часу і роботи, що вимагаються для належного виконання доручення;
2. ступінь складності та новизни правових питань, що стосуються доручення;
3. вірогідність того, що прийняття доручення перешкоджатиме прийняттю адвокатом інших доручень або суттєво ускладнить їх виконання в звичайному часовому режимі;
4. фінансовий стан клієнта;
5. необхідність виїзду у відрядження;
6. важливість доручення для клієнта;
7. роль адвоката в досягненні гіпотетичного результату, якого бажає клієнт;
8. досягнення за результатами виконання доручення позитивного результату, якого бажає клієнт;
9. особливі або додаткові вимоги клієнта стосовно строків виконання доручення, характер і тривалість професійних відносин даного адвоката з клієнтом;
10. професійний досвід, науково-теоретична підготовка, репутація, значні професійні здібності адвоката.

Жодний з зазначених вище факторів не має самодостатнього значення – вони підлягають врахуванню в їх взаємозв'язку стосовно обставин кожного конкретного випадку. Гонорар має бути розумним, але дана категорія є досить суб'єктивною, тому що має бути на законодавчому рівні закріплена тверда шкала оплати послуг, із зазначенням максимальних та мінімальних сум, як це наприклад практикується у соліситорів Великої Британії, оплата праці яких варіюється залежно від витраченого часу, складності справи, досвіду адвоката, терміновості та інших вищезазначених факторів.

Щодо особливостей світової практики оплати адвокатської діяльності, то варто звернутись до США, де оплата юридичних послуг здійснюється на підставі вільної угоди («вільного ринкового договору») та на основі практики, що склалася, а також із врахуванням рекомендацій організацій, в яких перебуває адвокат. Взагалі в США існує близько 700 спеціальних таблиць для обчислення лише мінімальних розмірів гонорарів за надання найрізноманітніших видів послуг, до яких звертаються адвокати. Цікавою є, так звана, «контингентна» оплата, зміст якої полягає в тому, що коли справа програна, то адвокат не отримує винагороди, у разі ж виграної справи гонорар сягає третини встановленої частки (у майнових спорах).

У Франції в основу відносин клієнта з адвокатом покладений принцип двосторонньої добровільної угоди (ст. 10 закону про статус адвокатів), що передбачає тарифи за складання цивільно-процесуальних документів, а гонорари за надання консультацій, порад, допомоги у суді, виступ у дебатах. При відсутності згоди клієнта з адвокатом, гонорар визначається за звичаєм, з урахуванням матеріальної забезпеченості клієнта, складності справи, витрат адвоката. Заборонено встановлювати розмір гонорару залежно від результатів розгляду справи.

У Німеччині гонорар за надання адвокатом юридичної допомоги визначається згодою між ним та клієнтом, в межах, встановлених федеральним статутом адвокатських тарифів. Розмір конкретної винагороди обчислюється, як правило, виходячи з оспорюваної цінності майна або суми укладених угод. Це стосується як судових, так і позасудових справ (наприклад, консультацій, оформлення договорів тощо). Частину свого заробітку адвокати спрямовують у спеціальний фонд, призначений для соціального забезпечення, та настання страхових випадків (Аракелян М.Р. Сравнительная адвокатура. – Одеса «Юридична література», 2009, – 236с.).

Таким чином, з огляду на зазначене, варто зауважити, що обчислення гонорару в Україні ефективно для тих, хто може собі це дозволити в кваліфікованого фахівця для належного захисту своїх порушених прав, але не ідеальне. Так як неможливі верстви населення через матеріальні проблеми, змушені звертатись до центрів надання безоплатної правової допомоги,

позитивні результати якої бажають кращого. Тому дивлячись на міжнародний досвід, було б правильно на законодавчому рівні закріпити таблиці/шкалу із зазначенням мінімальних цін для надання юридичних послуг.

**Киперішак А.М.**

*студентка 5-го курсу факультета адвокатури*

*Национального университета «Одесская юридическая академия»*

## **РОЛЬ АДВОКАТА В СИСТЕМЕ МЕЖДУНАРОДНО-ПРАВОВОЙ ЗАЩИТЫ ДЕТЕЙ**

Вопрос о необходимости регулирования прав детей возник сравнительно недавно. Ранее ребенка рассматривали как «второстепенный материал», из которого должен был образоваться полноценный человек. К мыслям ребенка не прислушались, потому что считали их незрелыми и нерациональными. Взрослые имели полную власть над детьми, а детям ничего не оставалось, как воспринимать все это как должное.

С течением времени ситуация постепенно менялась. Повлияли на это последствия Первой мировой войны относительно гражданского населения, а также растущий интерес к проблеме защиты детей в большинстве стран Европы и Северной Америки. В 1919 году Лигой Наций был создан Комитет детского благополучия. Комитет занимался разработкой мер, которые необходимо было принять в отношении беспризорных детей, рабства, детского труда, торговли детьми и проституции несовершеннолетних. В связи с этим Лига Наций в 1924 году приняла Женевскую декларацию прав ребенка. Она стала первым международно-правовым документом в области охраны прав и интересов ребенка и впервые сформулировала цели и принципы защиты прав ребенка (Олег Старовойтов Становление и развитие международной защиты прав ребенка// [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://evolutio.info/content/view/255/49/>). Однако, она не достигла значительных результатов.

В 1948 году ООН была принята Всеобщая декларация прав человека, в которой отмечалось, что дети должны быть объектом особой заботы и помощи. Система международной защиты прав ребёнка стала составной частью защиты прав человека. Позднее, в 1959 году, была принята Декларация прав ребенка, которая содержала 10 основных положений, которые призывали родителей, отдельных лиц, государственные органы, местные власти и правительство признать изложенные в ней права и свободы и соблюдать их. Это были 10 социальных и правовых принципов, которые значительно повлияли на политику и дела правительств и людей во всем мире. Однако, декларация - это только рекомендация, она не имеет обязательной силы, поэтому со временем вопрос о положении детей становился все более острым и имел тенденцию к ухудшению, так появилась потребность в более конкретных мерах.

20 ноября 1989 Генеральной Ассамблеей ООН была принята Конвенция ООН о правах ребенка. Она содержит полный перечень прав ребенка: на жизнь, на имя, на приобретение гражданства, на заботу со стороны родителей, право на свободу совести и религии; на уровень жизни, необходимый для ее развития; на образование; на особую защиту от похищений и продажи, от физических форм эксплуатации, физического и психического насилия, участия в военных действиях и т.д. (Конвенція про права дитини ООН [Електронний ресурс]. – Режим доступу: [http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/995\\_021](http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/995_021)).

В рамках Конвенции о правах ребенка был создан специальный механизм контроля за выполнением положений Конвенции — Комитет по правам ребенка, уполномоченный рассматривать доклады государств о принятых ими мерах по осуществлению положений Конвенции. Кроме этого, защита прав ребенка может осуществляться и через другие международные контрольные механизмы по правам человека, которые в совокупности составляют целую систему.

Важное место в этой системе занимает и адвокат. Главной его социальной миссией и предназначением адвокатуры в общем, прежде всего является – защита прав человека, частью которых и являются права детей. Например, «каждый лишенный свободы ребенок имеет право на незамедлительный доступ к правовой и другой соответствующей помощи». Также, каждый